

Κωνσταντῖνος Χαρίλ. Καραγκούνης

Παρουσίαση τῶν δύο Τόμων τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Συνεδρίου Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν

Πνευματικὸ Κέντρο Δήμου Ἀλμυροῦ
Σάββατο, 5 Φεβρουαρίου 2016

Αἰδέσιμολογιώτατε Ἀρχιερατικὴ Ἐπίτροπε τοῦ Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ λοιποὶ Σεβαστοὶ Πατέρες· καὶ Ὑπουργέ· κ. Βουλευτά· κ. Δήμαρχε Ἀλμυροῦ μετὰ τῶν συνεργατῶν σας Δημοτικῶν Συμβούλων· κ.κ. Περιφερειακοὶ Σύμβουλοι· κ. Διευθυντὰ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης Μαγνησίας καὶ λοιποὶ συνάδελφοι εκπαιδευτικοὶ Πρωτοβάθμιας καὶ Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης· καὶ Πρόεδρε καὶ κ.κ. Μέλη τοῦ Δ.Σ. τῆς Φιλαρχαίου Ἐταιρείας Ἀλμυροῦ «Ἡ Ὁθρυς»· ἐλλογιμώτατοι κ.κ. συνάδελφοι Καθηγητὲς καὶ ἐρευνητὲς, συγγραφεῖς τῶν μελετῶν τοῦ παρουσιαζόμενου ἀπόψε Τόμου· καὶ Ἀναπληρώτρια Προϊσταμένη τῆς Ἐφορίας Ἀρχαιοτήτων Μαγνησίας· κ.κ. ἐπιμελητὲς τῆς ἐκδόσεως τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Συνεδρίου Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν· καὶ τέλος -ἐπιτρέψτε μου τὴν εὐαισθησία-, ἀγαπητοὶ μου, προσφιλέστατοὶ μου συνάδελφοι Ἱεροψάλτες τῆς περιφερείας Ἀλμυροῦ,

πολλοὺς καὶ πολὺ θέλω νὰ εὐχαριστήσω γιὰ τὴν πρόσκλησή μου στὴ σημερινὴ προβολὴ τῶν δύο νεοεκδοθέντων Τόμων τοῦ Δ' Συνεδρίου Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν, ἀλλὰ δὲ θὰ τὸ κάνω, διότι ἡ παρουσίαση ποὺ ἔχω ἐπωμισθεῖ εἶναι ἀπαιτητικὴ καὶ εὐρεῖα. Καταλαβαίνετε, ὅτι ὁ χρόνος δὲν ἐπαρκεῖ, ἀλλὰ θὰ προσπαθῶ, πάντοτε στὸ μέτρο τῶν δυνάμεών μου. Ἦδη ἔχει προηγηθεῖ ἡ παρουσίαση τῶν μελετῶν, ποὺ ἀπτονται τῆς ἐπιστήμης τῆς Ἀρχαιολογίας, ἐπομένως, σὲ ἐμένα ἀναλογοῦν ὅλα τὰ ὑπόλοιπα γνωστικὰ ἀντικείμενα.

Ξεκινῶντας λοιπόν, ἀπὸ τὰ γενικὰ στὰ εἰδικά, κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ δοῦμε, πόσο μέρος τῆς διτόμου ἐκδόσεως ἀναλογεῖ σπὺς μὴ ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐργασίες. Φυσικά, δὲν θὰ ἀναφερθῶ στὰ σπουδαῖα προλογικὰ καὶ ἐπιλογικὰ σημειώματα τοῦ Βίκτωρος Κοντονάτσιου, στὰ ὁποῖα γίνεται καὶ ὁ σχετικὸς ἀπολογισμὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

Ὁ Α' Τόμος, λοιπόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο προλογικὰ σημειώματα, ἀπαρτίζεται ἀπὸ 25 μελέτες, ἐνῶ ὁ Β' Τόμος συμπληρώνει τὴν ἐκδόση μὲ ἄλλες 12. Σύνολο 37.

Μία ἀπλὴ μαπὰ στὰ Περιεχόμενα τῶν Τόμων ἀρκεῖ, γιὰ νὰ διαπιστώσει κανεὶς ὅτι ἡ ὕλη τους παρατίθεται μὲ χρονικὴ ἀλληλουχία τῶν θεμάτων τῶν ἐργασιῶν. Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ πὺς 9 πρῶτες ἐργασίες, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν στὴν Ἀρχαιολογία σὲ ὅλο της τὸ φάσμα, ὅπως ἤδη ἐξαιρετικῶς τὰ ἐξεθέσε ἡ προλαλήσασα κ. Νικολάου, οἱ ὑπόλοιπες 28 ἐργασίες ἀφοροῦν σὲ ποικίλους ἐπιστημονικοὺς τομεῖς, οἱ ὁποῖοι ταξινομοῦνται ὡς ἐξῆς:

7 μελέτες ἀφοροῦν στὸ ἸΘ' αἰῶνα καί, ὡς ἐκ τούτου, εἶναι ἱστορικοῦ περιεχομένου. Μελετῶνται σὲ αὐτὲς γενικὲς καὶ εἰδικὲς πτυχὲς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀλμυροῦ κατὰ τὴν περίοδο

τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας. Τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα στὴν περιοχή ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ πρὸς μελέτες τῶν **Ἀποστόλου Δ. Παπαθανασίου** [*Τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα στὴ Θεσσαλία τὸ ἔτος 1854 καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ Τουρκοκρατούμενου Πηλίου καὶ Ἀλμυροῦ μέσα ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ἀρχεῖα τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Ναυτικῶν τῆς Γαλλίας*, τόμ. Α', σελ. 205 - 256] καὶ **Γεωργίου Θωμᾶ** [*Ὁ Ἀλμυριώτης ὀπλαρχηγὸς τοῦ Ἰωάννη Βελέντζας τρομοκρατεῖ τοὺς Τούρκους τὸ 1840-1841. Ἀπὸ ἀνέκδοτη ἀναφορὰ τοῦ Τούρκου πρέσβη στὴν Ἀθήνα* τόμ. Α', σελ. 257 - 266], ἐνῶ ἡ ἀείμνηστη **Ρένα Σπανοῦ** [*Ἡ Θεσσαλία ἀπὸ τὸ Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (1878) ἕως τὴν ἐνσωμάτωσή της στὸ Βασίλειο τῆς Ἑλλάδας (1881) ἀπὸ ἀγγλικὲς πηγές*, τόμ. Α', σελ. 175 - 182] μᾶς παρέχει πληροφορίες γιὰ τὴν ἐνσωμάτωση τῆς Θεσσαλίας στὸ Βασίλειο τῆς Ἑλλάδος.

Στὸν 10^ο αἰῶνα ἀναφέρονται καὶ οἱ μελέτες τῶν **Δημητρίου Καραμπεροπούλου** [*Ἡ εὐρύτερη περιοχή Ἀλμυροῦ στὴ χάρτα τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ρήγα Βελεσπινλῆ*, τόμ. Α', σελ. 163 - 174] καὶ **Reinder Reinders** [*Τὰ ἑλληνο - ὀθωμανικὰ σύνορα στὴν πεδιάδα τῆς Σούρπης (1832 - 1881)*, τόμ. Α', σελ. 183 - 204], ἐδῶ ὅμως τὰ ἐνδιαφέροντα στρέφονται σὲ ζητήματα γεωτοπογραφίας καὶ χαρτογράφησης τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία, ἂς ἐπιτραπεῖ νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι κατὰ τὸν 10^ο αἰῶνα ἀποτελεῖ μέρος τῶν ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων.

Δύο ἀκόμα ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσες ἔρευνες δημοσιεύονται στὴν ἐν λόγω ἐνότητα, τῶν **Γρηγορίου Στουρνάρα** [*Ὁ Ἀλμυρὸς καὶ ἡ εὐρύτερη περιοχή του στὸν 19ο αἰῶνα: χριστιανικὲς καὶ μουσουλμανικὲς κοινότητες*, τόμ. Α', σελ. 157 - 162] καὶ **Τριανταφύλλου Σπανοῦ** [*Ἑλληνες καὶ ξένοι περιηγητὲς καταγράφουν τὴ Σούρπη Μαγνησίας*, τόμ. Α', σελ. 267 - 272] μὲ διττὸ ἐπιστημονικὸ προσανατολισμό. Ὑπηρετοῦνται ἐδῶ ὄχι μόνον ἡ Ἱστορία ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀνθρωπολογία καὶ ἡ Ἀνθρωπογεωγραφία τοῦ Ἀλμυροῦ καὶ τῆς Σούρπης, ἐνῶ ἡ συνύπαρξη Ἑλλήνων - Τούρκων καὶ Χριστιανῶν - Μουσουλμάνων τίθεται στὸ μικροσκόπιο τῆς ἔρευνας. Προκύπτουν, ἔτσι, σπουδαῖα στοιχεῖα καὶ πορίσματα, δὲν εἶναι, ὅμως, δυνατὸν νὰ ἀναφερθῶ ἐδῶ λεπτομερῶς.

Ἡ τρίτη θεματικὴ ἐνότητα τοῦ Α' Τόμου (οἱ δύο πρῶτες εἶναι τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ 10^ο αἰῶνος) περιλαμβάνει 9 μελέτες ποικίλων θεματικῶν. Ἔτσι,

- Ἐκπροσωπεῖται ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, καὶ συγκεκριμένα ἡ Ναοδομία, ἀπὸ τὴν μελέτη τῆς **Ἄνας Γιαλούρη** [*Οἱ ἐκκλησιές τοῦ Παλαιοῦ Πλατάνου Ἀλμυροῦ*, τόμ. Α', σελ. 273 - 300] γιὰ πρὸς ἐκκλησιές τοῦ Παλαιοῦ Πλατάνου.

- Οἱ ἐπιστῆμες τῆς Βιβλιοθηκονομίας καὶ Ἀρχειονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀγιογραφίας καὶ Εἰκονογραφίας ἔχουν πολλὰ καὶ σημαντικὰ νὰ προσποριστοῦν ἀπὸ τὴν συλλογικὴ ἔργασία τῶν **π. Ἰωάννου Παππᾶ** καὶ **Γεωργίου Γιαννιοῦ** [*Κατάλογος παλαιῶν βιβλίων καὶ ἱερῶν Εἰκόνων, Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Κοκκωτῶν Ἀλμυροῦ*, τόμ. Α', σελ. 331 - 366] γιὰ τὰ κειμήλια τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Κοκκωτῶν.

- Ἡ Ἀγιολογία πάλι ὡς κλάδος τῆς Θεολογίας πλουτίζεται ἐδῶ ἀπὸ τὴν μελέτη τοῦ Δρ **Ἀποστόλου Ζαχαροῦ** [*Λαοφιλεῖς Ἄγιοι καὶ λατρευτικὰ ἔθιμα στὴν ἐπαρχία Ἀλμυροῦ*, τόμ. Α', σελ. 309 - 322] γιὰ τοὺς λαοφιλεῖς Ἁγίους τοῦ Ἀλμυροῦ. Στὴν ἴδια, ὅμως, ἔργασία μπορεῖ κανεὶς νὰ εὕρη καὶ πλῆθος λαογραφικῶν στοιχείων, κυρίως λατρευτικὰ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα σαφῶς ἐνδιαφέρουν τὴν ἐπιστῆμη τῆς Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας.

- Η τελευταία, μάλιστα, πλουτίζεται εδώ κι από τὰ προσφερόμενα στοιχεία για τὴν Κεντητικὴ τῶν παραδοσιακῶν ἐνδυμασιῶν τοῦ Ἄλμυροῦ, τῆς Ἄννας-Ἰωάννας Γουήλ-Μπαδιερετάκη [*Ἡ πιθανὴ ἀρχικὴ καταγωγὴ τῶν κεντητικῶν διακοσμητικῶν θεμάτων, ποῦ ἀπαντοῦν σὲ γυναικεῖες, κυρίως, παραδοσιακὲς ἐνδυμασίες τοῦ Ἄλμυροῦ καὶ τοῦ Πηλίου Θεσσαλίας καθὼς καὶ πόλεων τῆς Κύπρου*, τόμ. Α', σελ. 453 καὶ ἐξῆς], ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς σπουδαῖες πληροφορίες γιὰ τὴν Ἀνθρωπογεωγραφία τῆς περιοχῆς κατὰ τὸν ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα, ποῦ παρέχει ὁ **Κωνσταντῖνος Σπανός**. [*Ἡ περιοχὴ τοῦ Ἄλμυροῦ σὲ τέσσαρες ἀρχαιακὲς πηγές (16^{ος} - 17^{ος} αι.)*, τόμ. Α', σελ. 425 - 438]. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ συναριθμηθεῖ καὶ ἡ ἀκρῶς ἐνδιαφέρουσα ἔρευνα τοῦ **Γεωργίου Δελοπούλου** περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς Ὀθρυος [*Γούρα, τὸ νεότερο ὄνομα τῆς Ὀθρης*, τόμ. Α', σελ. 439 - 452].

- Δύο ἀκόμη μελέτες, τοῦ **π. Ἰωάννου Συρεγγέλα** [*Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Ἄλμυροῦ μέχρι τὸ 1923. Ἀπαρχή, διάδοσις καὶ ὀργάνωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ Περιφερείᾳ τῆς Θεσσαλίας*, τόμ. Α', σελ. 301 - 308] καὶ τοῦ **Δημητρίου Νάτσιου** [*Ἡ ἐνοριακὴ κατάστασις τῆς περιοχῆς Ἀμαλλιαπόλεως, Σούρπης καὶ Πτελεοῦ στὴν περίοδον 1834 - 1911*, τόμ. Α', σελ. 323 - 330] ἐσπάζουν στὴν τοπικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

- Στὴν τοπικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀφορᾷ καὶ ἡ ἔρευνα τοῦ ὑπογράφοντος τὸ παρὸν γιὰ τὴν καταγραφὴ τῆς τοπικῆς ψαλτικῆς παραδόσεως, ὅμως τὸ θέμα αὐτὸ ἀνήκει εἰδικὰ σὲ δύο ἄλλους ἐπιστημονικοὺς τομεῖς, αὐτοὺς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας καὶ τῆς Μουσικῆς Ἀνθρωπολογίας [**Κωνσταντῖνου Χαριλ. Καραγκούνη**, *Ἡ Καταγραφὴ τῆς Ψαλτικῆς Παράδοσης τῆς ἐπαρχίας Ἄλμυροῦ Μαγνησίας - Μεθοδολογία - Πρώτῃ ἀπόπειρα συλλογῆς τοῦ ὑλικοῦ*, τόμ. Α', σελ. 367 - 424]. Ἄν μοῦ ἐπιτρέπεται ἐδῶ μία στάση, ὅσο ἀκομψο καὶ ἂν εἶναι αὐτό, στὴ συγκεκριμένη μελέτη δίνονται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα τὰ δεδομένα καὶ ἡ μεθοδολογία τῆς ἔρευνας καὶ καταγραφῆς τοπικῶν ψαλτικῶν παραδόσεων στὰ πλαίσια τῆς ἐπιστήμης τῆς Ἀνθρωπολογίας τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης ἢ ἀλλιῶς Ψαλτικῆς Ἀνθρωπολογίας.

Ἔρχομαι τώρα, τροχάδιν στὸν Β' Τόμο, ὁ ὁποῖος, σὲ ἓνα σχῆμα κυκλοτερές, ἔρχεται καὶ ὀλοκληρώνεται μὲ τὴν σφραγιστικὴ πέννα τοῦ **Βίκτωρος Κοντονάτσιου** [*Ὁ Ἄλμυρός στὸν πόλεμο τοῦ 1897*, τόμ. Β', σελ. 13 - 146]. Τὸ ἐν τρίτο τοῦ Β' Τόμου, εὐθὺς ἐξ' ἀρχῆς αὐτοῦ, στέφεται ἀπὸ τὴν κορωνίδα τῶν μελετῶν τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου, τὴν ἐξονυχιστικὴ καταγραφὴ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ πολέμου τοῦ 1897, πάντοτε σὲ σχέση μὲ τὸν Ἄλμυρό. Δὲν εἶναι, ὅμως, τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτέλεσμα μίας μόνο καὶ ἀπλῆς ἱστορικῆς ματιᾶς, ἀλλὰ μίας πολὺπλευρης, σφαιρικῆς, παρατήρησης τοῦ ζητήματος, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀναδεικνύονται πλῆθος ἀνθρωπολογικῶν, λαογραφικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν στοιχείων.

Κυρίες καὶ κύριοι ἐπιτρέψτε μου μία παρένθεση: Συνηθίζουμε νὰ λέμε ὅτι ἓνα νόμισμα ἔχει δύο ὄψεις καὶ ὅτι ἀντικειμενικὸς εἶναι ὁποῖος ἔχει τὴν προνοητικότητα νὰ ἐξετάζει τὸ νόμισμα καὶ ἀπὸ τῆς δύο του ἐπιφάνειας. Ἡ πραγματικότητα, ὅμως, ἀγαπητοί μου, εἶναι ὅτι κάθε νόμισμα ἔχει τρεῖς ἐπιφάνειες. Ἡ τρίτῃ ἢ λεπτότερη, δὲν εἶναι μόνο ἡ πλέον δυσδιάκριτη, ἀλλὰ εἶναι ἐκείνη ποῦ δὲν μπορεῖς νὰ δεῖς μὲ μία ματιά. Γιὰ ν' ἀποκτήσεις εἰκόνα τῆς τρίτης ἐπιφάνειας τοῦ νομίσματος, ὅποια πολλάκις κρύβει σπουδαία διακριτικὰ χαρακτηριστικά, ὀφείλεις νὰ στρέψεις περιμετρικὰ τὸ νόμισμα καὶ νὰ παρατηρήσεις σημεῖο πρὸς σημεῖο τὴν κυκλικὴ του περίμετρο. Ὡς γνωστόν, ὅμως, κάτι τέτοιο εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθεῖ σὲ

απόλυτο βαθμό, καθ' όσον ο γεωμετρικός κύκλος έχει άπειρα σημεία, ενώ καθένα από αυτά μπορεί να θεωρηθεί συγχρόνως άφετηρία και πέλος. Κλείνω την παρένθεση. Γιατί έκανα αυτήν την παρένθεση - ίσως άχρηστη φλυαρία; Για να τονίσω, ότι ο **Βίκτωρ Κοντονάτσιος** [*Ό Άλμυρός στον πόλεμο του 1897*, τόμ. Β', σελ. 13 - 146] στην μελέτη του για την μετοχή του Άλμυρου στον πόλεμο του 1897 πραγματοποιεί έξαντλητική έρευνα και σπής «τρεις όψεις του νομίσματος», στο βαθμό που κάτι τέτοιο του ήταν έφικτο και, φυσικά, όσο εγώ, ως μη ειδικός, μου επιτρέπεται να συμπεραίνω.

Ό υπόλοιπος Β' Τόμος, τώρα, πλουτίζεται από 11 ακόμη σπουδαίες μελέτες, οι όποιες άφορούν κυρίως στον Κ' αιώνα:

- Οι πικρές έποχές τής μικρασιατικής προσφυγιάς στον Άλμυρο φωτίζονται από τους ισχυρούς προβολείς των **Παναγιώτου Τσιακούμη** [*Τό πικρό ψάμι τών προσφύγων τής Εύξεινούπολης. Τά πρώτα έπαγγέλματα τών προσφύγων*, τόμ. Β', σελ. 147 - 206] και **Δημητρίου Κωνσταντάρ-Σταθαρά** [*Μικρασιάτες πρόσφυγες στην έπαρχία Άλμυρου*, τόμ. Β', σελ. 243 - 254]· έξαιρετικές μελέτες ειδικών έρευνητών. Άλλά, έπίσης, τό πικρό άγροτικό ζήτημα αναδεικνύεται στο περι τσιφλικίων έργο του **Βασιλείου Φυτίλη** [*Τά τσιφλίκια τής έπαρχίας Άλμυρου και ή άγροτική μεταρρύθμιση*, τόμ. Β', σελ. 207 - 242].

- Ό **Παναγιώτης Τσιακούμης** έχει και δεύτερη συμβολή στον Τόμο με μία άνθρωπο-εθνογραφική μελέτη περι τών Σαρακατσαναίων του Άλμυρου [*Οί Σαρακατσαναίοι του Άλμυρου*, τόμ. Β', σελ. 273-298], βριθουσα τεκμηρίων και λαογραφικής φύσεως αναφορών.

- Στην παιδεία και την εκπαίδευση άφορούν οι πολύτιμες εργασίες του **Βασιλείου Κύρη** [*Γλώσσα, παιδεία και φιλοσοφία κατά τον 18ον (προεπαναστατικό) αιώνα*, τόμ. Β', σελ. 255 - 272] και τής **Χρυσούλας Κοντογεωργάκη** [*Τά κατηργημένα Δημοτικά Σχολεία τής Έπαρχίας Άλμυρου*, τόμ. Β', σελ. 299-342], ενώ ή προσωπογραφία του **Γεωργίου Διονυσίου** [*Ό δάσκαλος Διαμάντης Καλιατζόγλου 1881- 1984, ένας πρωτοπόρος οικολόγος*, τόμ. Β', σελ. 343 - 356] για τον οικολόγο δημοδιδάσκαλο Διαμαντή Καλιατζόγλου, μάς υπενθυμίζει πόσο σημαντικά πολύπλευρο μπορεί να είναι τό έργο ενός εύσυνείδητου εκπαιδευτικού.

- Πολλά και πολύτιμα στοιχεία για την ιστορία του Άλμυρου κατά την περίοδο τής γερμανικής κατοχής του τόπου προσφέρει ή σχετική έρευνα του **Θεοδώρου Νημά** [*Η έθνική αντίσταση 1941-44 στην περιοχή Άλμυρου και τά θύματά της. Στοιχεία για τή δράση του 52ου Συντάγματος Πεζικού του ΕΛΑΣ από τό Αρχείο του διοικητή του τ/χη Δημητρίου Κασλά*, τόμ. Β', σελ. 365 - 426]. Άλλά και ή παράθεση τής βιογραφίας του Ζωγράφου Κ. Θετταλου από τον **Φώπιο Βογιατζή** [*Η ανέκδοτη βιογραφία του ζωγράφου Κώστα Θετταλου (1905 - 1992) μετά τό 1940. Δεύτερο Μέρος*, τόμ. Β', σελ. 357 - 364], έφόσον άφορά στον βίο εκείνου μετά τό 1940, είναι πηγή πληροφοριών όχι μόνο για εικαστικά και λοιπά θέματα τέχνης, αλλά -κυρίως, θα έλεγα- άποτελεί πηγή άντλησης πολύτιμων ιστορικών μαρτυριών για τον μεσοπόλεμο.

- Ό Β' Τόμος συνεκδίδει ακόμη την περίληψη μίας μελέτης των **Άργυρίου Πετρονάτη** και **Πάνου Τσολάκη**, [*Όθωμανικά αρχιτεκτονήματα του Θεσσαλικού Άλμυρου. Συμβολή δεύτερη. Η όχυρωμένη έγκατάσταση του Βελή Πασά στο Τσιγκέλι, έπίγειο Άλμυρου*, τόμ. Β', σελ. 427 - 428] ή όποια άφορά στην αρχιτεκτονική των Όθωμανών του Άλμυρου, με

ἐπικεντρωμένη ματιά στὸ Τσιγκέλι τοῦ Βελῆ Πασᾶ, πέρα ὅμως ἀπὸ τὸ ἀρχιτεκτονικὸ ἐνδιαφέρον ἢ ἐν λόγῳ μελέτῃ -δὲν γνωρίζω, ἀν ἔχει ἐκδοθεῖ αὐτοτελῶς- κοινωνεῖ σαφῶς μὲ τίς ἐπιστῆμες τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Ἱστορίας.

- Τέλος, τὸ ζήτημα τῆς ταυτίσεως, ἢ ὄχι, τῆς Ἄνω Μονῆς Ξενιάς στὴν περιοχὴ Ἄλμυροῦ μὲ τὴν Μονὴ Ἰλαρίωνος, ἀνακινεῖται καὶ ἀπὸ τὸν προμνημονευθέντα **Ἀπόστολο Παπαθανασίου** [Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ ἀρχιμανδρίτου, μοναχοῦ τῆς Ἄνω Ἱεράς Μονῆς Ξενιάς, κ. Χερουβεῖμ Βελέτζα, εἰς τὸ Γ' Συνέδριο Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν (14.10.2000) ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἡ Μονὴ τῆς Ἄνω Ξενιάς καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Κυροῦ Ἰλαρίωνος: Ἀντιρρήσεις περὶ τῆς ταυτίσεώς τους» (Ἀχαιοφθιωτικὰ Γ', ἐκδ. Δήμου Ἄλμυροῦ, Ἄλμυρός, 2007, τ. Β', τόμ. Β', σελ. 429 - 438] στὸ ἐπισφράγισμα τοῦ Β' Τόμου· μίᾳ ἐνδιαφέρουσα συζήτηση, στὴν ὁποία, ὡς μὴ εἰδικός, σεμνύομαι νὰ μὴ συμμετέχω.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι στὸ κείμενο τοῦ Ἀπολογισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δ' Συνεδρίου τοῦ **Βίκτωρος Κοντονάτσιου** [Ἀπολογισμὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δ' Συνεδρίου Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν, τόμ. Α', σελ. 439 - 450] συγκεφαλαιώνονται ὅλα ὅσα προσπάθησα νὰ παρουσιάσω ἐδῶ σήμερα, μάλιστα, ἐκεῖ μὲ τὸν πλέον εὐχαρῆ καὶ ζωντανὸ τρόπο. Τὰ σχόλιά του δὲν εἶναι διεκπεραιωτικά, ὅπως μίας τυπικῆς βιβλιοπαρουσίασης, ἀλλὰ οὐσιαστικά, μὲ τρόπο ποὺ ἀναδεικνύει, συμπληρώνει καὶ ἐπιβραβεύει τὴν κάθε μελέτη καὶ τὸν κάθε συγγραφέα, καθὼς ὁ Βίκτωρ Κοντονάτσιος γνωρίζει πολὺ καλὰ νὰ κάνει. Τὸ ἴδιο ὁ κ. Βίκτωρ ξέρεي νὰ πμᾶ καὶ τοὺς ἀξιους, ἀνιδιοτελεῖς καὶ ρέκτες συνεργάτες του [στὸ ἴδιο κείμενο καὶ στὸ ἐπόμενο: Πρὸς τὸ Ε' Συνέδριο Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν, τόμ. Β', σελ. 451 καὶ ἐξῆς], οἱ ὁποῖοι, «προκόπτοντες ἐπὶ τὰ κρείττω», ἐτοιμάζουν ἤδη πυρετωδῶς τὸ Ε' Συνέδριο Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μίᾳ στατιστικῆς φύσεως ἐπανάληψη, ἢ ὁποία συγκεφαλαιώνεται στὸν παρακάτω πίνακα. Σημειώνεται ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελετῶν ἀνὰ γνωστικὸ ἀντικείμενο καὶ ἐπιστημονικὸ κλάδο:

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ	ΜΕΛΕΤΕΣ Α' ΤΟΜΟΥ	ΜΕΛΕΤΕΣ Β' ΤΟΜΟΥ
Ἀρχαιολογία	9	
Ἱστορία	7 (ΙΘ' αἰ.)	5 (Κ' αἰ.)
Μελέτες ποὺ ἀπτόνται καὶ ἱστορικῶν θεμάτων	2	2
Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	3	1
Ἀνθρωπολογία	2 (ΙΘ' αἰ.)	4 (τουλάχιστον)
Λαογραφία	3	
Γεωτοπογραφία	1 (ΙΘ' αἰ.)	
Ἐκπαίδευση - Παιδεία	2	
Τέχνες	1 (προσωπογραφία)	

Άρχιτεκτονική	1	1
Βιβλιοθηκονομία	1	
Άρχειονομία	1	
Αγιολογία	1	
Βυζαντινή Μουσικολογία	1	
Μουσική Ανθρωπολογία	1	

Στὰ πλαίσια τῆς ἀνωτέρω ἀπόπειρας ἐξαγωγῆς στατιστικῶν δεδομένων ὀφείλω νὰ ζητήσω συγνώμη γιὰ κάποια ἢ κάποιες περιπτώσεις μελετῶν, τῶν ὁποίων, ὡς μὴ εἰδικός, πιθανότατα δὲν προσδιόρισα σωστὰ τὸ γνωστικὸ τους πεδίο. Θὰ ἤμουν εὐγνώμων, ἐὰν κατ' ἴδιαν ἢ καὶ δημοσίως μὲ διορθώνατε.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν τιμὴ, ποὺ περιποιηθήκατε στὸ πρόσωπό μου· συγχαίρω γιὰ τὸ σπουδαῖο ἀποτέλεσμα τῆς ἐκδόσεως τοὺς συγγραφεῖς, τοὺς συντάκτες, τοὺς ἐκδότες, τοὺς χορηγούς, τοὺς ἐπιμελητὲς στοιχειοθέτες, σελιδοποιούς, φωτογράφους, ἐπεξεργαστὲς καὶ τυπογράφους τοῦ ἔργου· παρακαλῶ τὸν Δῆμο Ἀλμυροῦ νὰ συνεχίσει, νὰ ὑποστηρίξει τέτοιες μεγαλόπνοες καὶ ὠφελιμότετες προσπάθειες, οἱ ὁποῖες μένουν ἀδιάφυστοι μάρτυρες ἀνιδιοτελῶν κόπων καὶ μόχθων, φωτίζουν δὲ τὴν μεγαλειώδη ἱστορία τοῦ χιλιοταλαίπωρου τόπου μας καὶ τὴν διασώζουν εἰς γενεᾶς γενεῶν. Καὶ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ εὐχαριστήσω καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου καὶ σεβαστοὺς μου συναδέλφους Ἱεροψάλτες τοῦ Ἀλμυροῦ, οἱ ὁποῖοι προσέδραμον τότε στὴν προσπάθειά μου νὰ χαρτογραφήσω τὴν Ψαλτικὴ Παράδοση τοῦ Ἀλμυροῦ. Τοὺς ἀφιερῶν τὴν ἀποψινὴ ὀμιλία μου.

Κλείνοντας· κυρίες καὶ κύριοι, ἴσως προσέξατε ὅτι μέλημα τῆς παρουσιάσής μου ὑπῆρξε νὰ ἀναδείξω τὴν ἐπιστημονικὴ πολυσυλλεκτικότητα τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Συνεδρίου Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν. Ἐλπίζω νὰ κατόρθωσα νὰ ἀναδείξω, καὶ βάσει τῶν Πρακτικῶν τούτων νὰ βεβαιώσω, ὅτι πρόκειται γιὰ ἀδιαμφισβήτητου κύρους ἐπιστημονικὸ συνέδριο, ἀνάλογο τοῦ ὁποίου πολλὲς μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ στεροῦνται καί, ἐὰν τὸ γνωρίζουν, σίγουρα τὸ ζηλεύουν.

Μὲ τὸ καλὸ, πρῶτα ὁ Θεός, νὰ ἀνταμώσουμε, πάλι, στὸ Ε' συνέδριο Ἀλμυριωτικῶν Σπουδῶν, τὸ φθινόπωρο τοῦ 2016, μὲ σπουδαῖα θέματα.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὑπομονή σας.

Κ.Χ.Κ.

Ἐγραψα στὸ τραῖνο γιὰ Ἀθήνα σπὺς 2 Μαρτίου 2016, ὥρα 10.00 πμ,
διόρθωσα - σελιδοποίησα σπὺς 25 Μαΐου 2016, πάλι στὸ τραῖνο γιὰ Ἀθήνα, ὥρα 09.30 πμ
καὶ ὀλοκλήρωσα τὸν πολυτονισμό καὶ πὺς τελικὲς διορθώσεις σήμερα 21 Ἰουλίου 2016,
τῶ δὲ Κυρίῳ Χάρις - Ἀμήν. Ἀμήν. Ἀμήν.